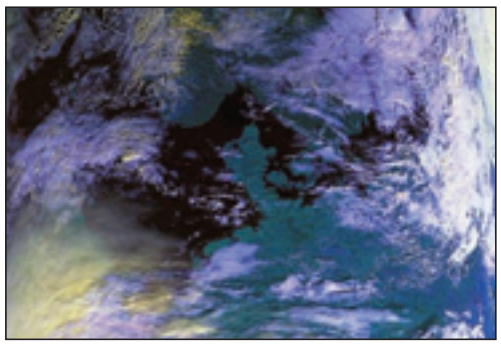

Slik ser det første bildet ut fra satellitten MetOp. Øvvre bildekant er i Trøndelags-området.
FOTO CMS/EUMETSAT

Første bilde fra MetOp

OSLO Værsatellitten MetOp er i rute og har sendt det første bildet til Tromsø.
De første bildene fra AVHRR-instrumentet ombord er nå lest ned i Tromsø og i Frankrike. Så nå kan vi glede oss til bedre bildedekning for våre områder om ikke lenge.

AVHRR er et kamera som gir dag- og nattbilder av jordoverflaten, hav, skyer. Den registrerer også overflatetemperatur, is, snø, og vegetasjon.

Satellitten går i bane rundt jorden i en høyde av 840 kilometer og passerer over begge polområdene. Dette i motsetning til de geostasjonære satellittene, som overvåker et fast punkt på jorden.

MetOp gjør 14 runder rundt jorden i døgnet, og dekker dermed jordoverflaten to ganger per døgn. Norges plassering på den nordlige halvkule gjør at satellitten vil gi ekstra god dekning av norske områder. Satelitten er den første i rekken av tre liknende satellitter som skal skytes opp de neste årene.

(ANB)

JAKTER GULLKORN

«UTTANNA SENJA»
Språkforsker Øystein Vangsnes og 14 andre kollegaer drar i neste uke på språkjakt til Senja.

Unge overgripere

OSLO Hvert tredje seksuelle overgrep begås av barn og ungdom under 18 år. Det viser studier som er gjort ved Betanien Barne- og Ungdomspsykiatriske Poliklinikk i Bergen. – Et problem er at verken barnevernet eller barnepsykiatrien vet hva de skal gjøre med unge overgripere, sier avdelingsoverlege Eili Knudsen Ingnes til Aftenposten. Poliklinikken får barn helt ned i tidlig skolealder og opp til 18 år til utredning. – Det er større spredning i alder blant unge overgripere enn vi tidligere har antatt, sier avdelingsoverlegen. (ANB)

SJOKK-FRAKT *Levende rein på henger.* **FOTO** FD

Drapstruet etter reintransport

HAMMERFEST Reineieren som fraktet et levende reinsdyr tauet fast til tilhengeren sin, er blitt drapstruet.

Det skjedde etter at navn og telefonnummer til reineieren ble publisert på nettsidene til dagbladet.no denne uka. Finnmark Dagblad viste mandag bilde av reinbukken som var surret fast på en tilhenger i Lakselv. Etter dette har bildet og saken blitt plukket opp av mange medier, blant annet i dagbladet.no. Nettavisa satte opp et debattforum på saken, og det var i dette forumet reineieren ble identifisert og drapstruet, skriver Finnmark Dagblad.

Også fotografen som tok bildet har fått rettet trusler mot seg på nettsidene, selv om dennes navn ikke er kjent.

Dagbladet beklager overfor avisa hendelsen, og har nå fjernet truslene og reineierens navn og nummer.

N PÅ SENJA

TIPS NORDLYS
SMS/ MMS TIL: 2097
Kodeord: Nordlys <DIN MELDING>
Tipstelefon 24 timer: 776 10 500
MÅNEDENS TIPS HONORERES MED 2000 KRONER

Har du et favoritt-utrykk?
SI DIN MENING PÅ
Nordlys.no
eller send SMS/MMS merket <kortsagt> til 2097

Nå blir Senja invadert av 15 språkforskere.

TEKST SKJALG FJELLHEIM OG THOR HARALD HENRIKSEN
FOTO LINA LIVSDATTER

TROMSØ Hvis du er «uttanna Senja» vil du fra 30. oktober til 3. november få besøk av 15 nordiske forskere som vil undersøke talemålet ditt. Det er et ledd i et stort forskningsprosjekt som sammenlikner setningsoppbygging i dialekter over hele Norden.

Feltarbeidet skal foregå i Botnhamn, Senjahopen, Mefjordvær, Medby og Stonglandseidet.

Æ og eg

– Vi er spesielt opptatt av ordstillingen i spørsmål. Altså vil vi helst intervjue senjaværingene slik at vi får dem til å stille spørsmål til oss, sier språkforsker Øystein Vangsnes ved institutt for språkvitenskap, Universitetet i Tromsø.

I tillegg til intervjuer skal det gjøres opptak med lyd og bilder, av respondentene, som det heter på forskerspråket.

– Senja er et spennende dialektområde, blant annet fordi det er variasjoner mellom bygdene innenfor et lite geografisk område, sier Vangsnes.

– *På hvilken måte da?*

– For eksempel et personlig pronomen som *jeg*. På Nord-Senja sier de *æg* og *æ*. Midt på øya heter det *e* og *eg*. Mens på Sør-Senja sier man *æ*, forklarer Vangsnes, og fortsetter:

– Visste du forresten at det går en presenslinje rett over Senja, med a-endinger i sør og e-endinger i nord på verb?

På museum

Han sier nye veier og en annen kommunikasjonsflyt bidrar til et mer ensartet Senjamål:

– Andre forhold, media, TV, økt mobilitet, mer reising, er også med å skape mer dynamikk i språket og endre det over tid, sier Vangsnes.

Helge Stangnes, som skal være forskernes kjentmann på Senja, er enig.

– Det klart språket har endret seg. Det er ingen unge i dag som går rundt og sier «sålessen», som var et vanlig uttrykk for min generasjon. Ord og uttrykk som var knyttet til arbeid og redskaper er på vei ut fordi disse tingene eller yrkene er marginalisert eller ikke lengre eksisterer. Ord det ikke er bruk for vil sjølsagt forsvinne fra dagligtalen og ende opp på museum, sier Stangnes.

Humor-språk

Han sier det i dag kan være stor forskjell mellom unge og eldre.

– Et personlig pronomen som *æ* er på frammarsj både nordfra og sørfra, her har nok tromsø-dialekten en effekt. På Gibostad sier for eksempel de eldre *eg*, mens ungene sier *æ*.

Men det er nå liksom Senja-målet han har et kjærlighetsforhold til:

– Det er det muntlige språket jeg vokste opp med. Jeg har erfart at Senja-målet er veldig anvendelig til å uttrykke humor, følelser og poesi. Det er en vakker dialekt, selve setningsoppbyggingen ligger tett opptil normalspråk og er forståelig, ikke bare i Nord-Norge, men overalt i landet, sier Stangnes.

skjalg.fjellheim@nordlys.no

Hva er ditt favorittuttrykk fra Senja?

– Det er to uttrykk jeg husker godt fra barndommen, den ene var en mann som kalte en kontrabass for «fiolinstørja». Siden en stor fisk ble kalt størje, syntes han det var naturlig. På Senja husker jeg godt hvordan havet hele tida var en kilde til metaforer: Vi kunne stå på veien en lørdagskveld og prate, og plutselig var det en som sa: «Nei, guta, nå trur eg vi dreg opp og går her ifrå».

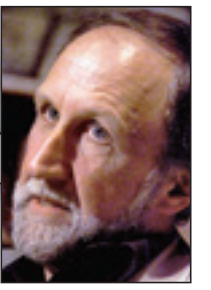
Ottar Brox, sosiologi-professor fra Torsken

– Jeg bruker dialekten min ganske aktivt, har holdt på den i over 20 år i Oslo. Jeg prøver også å ta vare på uttrykk som var i daglig bruk da jeg var unge. Ett uttrykk jeg liker er: «Eg va i bedaring». Det betyr at man er usikker eller i tvil.

Tore Johansen, VG-journalist fra Torsken

– «Nådebetrudd», et ord som inngår i gammel senjadialekt. Det er et veldig flott ord som betyr å være så heldig, eller betrodd av nåden, at man får være med på noe.

Ivar Enoksen, forfatter og filmskaper fra Flakstadvåg

– Jeg er stolt av dialekten og har klart å holde på den selv etter 15 år i Italia, iallfall aksenten. Et uttrykk jeg bruker er «å være i bedaring». Vi senjaværinger er også kjent for de «amerikanske» r-ene. Jeg framførte faktisk rollen som Adele i «Flaggermusen» i Den Norske Opera på rein senjadialekt i 1998.

Anne-Lise Sollied Allemano, operasanger fra Sollia

– Senjadialekten har spredd seg som et virus over hele landet, og er blitt ganske utvannet. Det er også min dialekt blitt. Men jeg har to favoritter: «Auvert» som betyr upassende, og «abala» som betyr sliten.

Tore Skoglund, humorist fra Sollia

– Senjaspråket er så rikt at å velge ett uttrykk er vanskelig. Men bannskapen her er ekstrem. En venninne på over 90 år kom på besøk og sa: «Er det her du sitter, de tøvfetta». Du, her ute er legedekningen dårlig. Kan du be disse språkforskerne ta pirquet samtidig?

Ingrid Evertsen, humorist og kåsør bosatt i Senjahopen